

U ime Svetoga Trojstva i Nerazdjeljivoga Jedinstva. Amen.

Bela, Božjom milošću kralj Ugarske, Dalmacije, Hrvatske, Rame, Srbije, Galicije, Vladimiriye i Kumanije zauvijek.

Visok položaj kraljeva iziskuje, a dostojanstvu uzvišenih pripada onoliko se obilnije radovati množini puka, koliko se više oni nad ostale po svojoj vlasti izdižu.

Stoga sadašnjim i budućim pokoljenjima sadržajem ove isprave proglašavamo.

Budući da smo u Zagrebu, na Brdu Griču, naumili podići slobodni grad i u njemu okupiti građane, te taj dio Kraljevstva utvrditi i učvrstiti radi sigurnosti granica, ali i drugih probitaka, posavjetovavši se s našim ljubljenim i vjernim Dionizijem, banom sveukupne Slavonije, i ostalim kneževima Kraljevstva, koji su jednodušno odobrili tu našu namjeru i volju, u djelo smo proveli naš naum, dajući dopuštenje da se na spomenutom Brdu izgradi slobodni grad, da se građani slobodno doseljavaju te da imaju, drže i čuvaju nepovredive zemlje i posjede, prava i slobode što smo ih dali i potpisali.

Ovo su, dakle, prava i slobode građana, koji stanuju i obitavaju na spomenutom Brdu, što su ih sami napisali, a mi ih odobrili:

Ako razbojnici ili drugi zločinci na području Ugarske, Dalmacije, Hrvatske i Slavonije opljačkaju te građane, neka zemaljski gospodar područja na kojem budu opljačkani, pošto procijeni novčanu svotu uz pomoć i mišljenje čestitih ljudi i uz prisegu sugrađana izabranih u tu svrhu, vrati oteto ili obavezno prokaže zločinca.

Nadalje, nisu obvezni plaćati poreze ni na jednom mjestu unutar granica Kraljevine. Osim toga, ako koji građanin povrijedi, izvrgne ruglu ili sramoćenju drugoga građanina, i to mu se dokaže, neka oštećenomu plati deset pensa, a s naslova općinskih potreba neka uplati stotinu denara; ako se tko nakon trećeg ukora ne bi popravio, neka mu se oduzme sav imutak i preda općini, a on neka se kao beščastan sramotno istjera iz Grada.

I ako tko ćušne drugoga, ili ga zločesto povuče za kosu, neka se kazni istom kaznom.

Ako pak tko rani drugoga nožem, mačem, kopljem, strijelom, ili na neki sličan način, pa taj ranjeni čovjek bude izliječen bez gubitka udova, neka liječniku oštećenoga namiri troškove, a oštećenomu plati dvadesetpet pensa, pet pak pensa neka uplati u korist Grada. No ako bude osakaćen na nekom od udova, neka liječniku oštećenoga namiri troškove, oštećenomu neka plati deset maraka, a u gradsku blagajnu neka uplati deset pensa. Ako pak umre (a ubojica pobjegne), dva dijela njegova imutka neka pripadnu srođnicima ubijenoga, a treći gradu. No ako bude uhvaćen, neka se kazni prema postojećem običaju. Samo u slučaju ako tko u igri, bez unaprijed smišljene zloće, koga ubije, ubojica ima platiti stotinu pensa srođnicima ubijenoga, a dvadeset pensa neka dadne za općinske potrebe; ako ne bude imao odakle platiti, neka o njemu odluče građani.

Isto tako, ako bi koji od stranaca, došavši u Grad, na ulici, u kući ili na trgu počinio isti zločin, kako je gore opisano, neka mu sudi gradski sudac i neka bude osuđen na iste kazne.

Ako pak tko od gradskih žitelja, ili stranac, bude uhvaćen u krađi ili razbojstvu unutar gradskih međa, neka ga kazni gradski sudac.

Nadalje, ako stranac ushtjedne nekog građanina pozvati na sud zbog novčanih razloga ili nanesene nepravde, neka to učini pred gradskim sucem; i nijedna parnica neka se ne presuđuje dvobojem, nego neka se zaključi pred svjedocima i uz prisegu, bilo da je riječ o strancima ili domaćim žiteljima. Svjedoci pak neka budu istoga staleža i stupnja slobode kao i stranke u sudskoj parnici.

Isto tako, ako bi stranac u nekog žitelja Grada ili žitelj Grada u nekoga stranca pronašao konja, vola ili neke ukradene stvari, neka se svaki put, kako je naprijed rečeno, dovedu svjedoci.

Osim toga, građani ovoga Grada, ili jobagioni iz sela što mu pripadaju i što se prostiru uz samo gradsko područje, nisu obavezni odgovarati ni pred jednim drugim sudom, osim pred gradskim sucem; ako sudac postane sumnjiv, a tužitelj navede opravdani razlog za njegovo izuzeće, neka se sazovu sve gradske starješine i pod predsjedanjem toga suca neka riješe stvar; ako bi poslije njihove odluke ostala sumnja, i ako ih bezobzirni tužitelj pozove pred kraljevski sud, samo je sudac umjesto svih ostalih dužan ići na kraljevski sud.

Nadalje, ako netko iz bilo kojega razloga pozove na ročište pred kraljevski sud gradskoga suca i građane, ili samo građane, nitko nije dužan ići, nego jedino gradski sudac. I ako tko pozove na ročište pred kraljevski sud koga građanina ili građane, a nije se prethodno radi pravde obratio gradskomu sucu, umjesto njega ili njih dužan je ići sudac; tužitelj će mu pak podmiriti troškove, i to stoga što je, omalovaživši ugled poznate mu kraljevske povlastice i ne zaiskavši pravdu u gradskoga suca, istoga uzalud opteretio poslovima i izložio troškovima.

Građani pak neka slobodno biraju gradskoga suca iz kojega god mjesta pozele, no imaju ga nama predložiti na potvrdu; također ga po volji mogu mijenjati svake godine.

Zatim, ako netko iz Grada umre bez nasljednika, neka mu se omogući da slobodno ostavi kretnine komu god želi. No nekretnine - kuće, gradsko zemljište, vinograde, oranice i zgrade - posavjetovavši se sa sugrađanima, neka ostavi supruzi ili nekom rođaku, ali tako da ni on, niti supruga, niti njegovi rođaci ne smiju te nekretnine otuđiti, izuzeti ili otrgnuti od sudske nadležnosti Grada.

K tomu, ako tko umre bez oporuke, a nema ni supruge, ni djece, ni rodbine, dva dijela njegova imutka čestiti muževi, koje gradsko vijeće u tu svrhu odredi, imaju razdijeliti siromasima i crkvi u tom Gradu, a treći neka se preda u korist Grada.

Nadalje, određujemo da se u tom Gradu održava svečani sajam dva dana tjedno, i to ponedjeljkom i četvrtkom; neka se, povrh toga, održava i svagdašnji sajam.

Sveukupno pak općinstvo gore spomenutoga grada obavezno je nama na niže navedena podavanja: kad, naime, ugarski kralj krene u ratni pohod u Primorje, Korušku ili Austriju, spomenuti su građani dužni poslati deset opremljenih vojnika.

Osim toga, građani su obvezni gospodinu kralju, kad on glavom krene u te krajeve, dati za objed dvanaest volova, tisuću kruhova i četiri bačve vina. Hercegu pak sveukupne Slavonije, ako je kraljevskoga roda, dužni su dati polovicu ovdje spomenutoga. Banu pak, koji je u to vrijeme na vlasti, kao niti podbanu, nisu dužni davati ništa drugo, osim jednoga vola na početku njegova banovanja, stotinu kruhova i jednu bačvu vina, i to samo jednom koliko god

potraje njegovo banovanje. No od svih ovih podavanja bit će oslobođeni i izuzeti kroz pet godina, a kad prođe tih pet godina, bit će obvezni.

Nadalje, građani su svojevrijedno prihvatili obvezu da će o vlastitom trošku utvrditi čvrstom zidinom spomenuto Brdo Grič.

U svrhu pak uzdržavanja građana koji stanuju na spomenutom Brdu, dali smo zemlju što se prostire oko Brda Griča, određivši preko našega ljubljenoga i vjernoga Dionizija, bana sveukupne Slavonije, da je građani u određenim i jasnim granicama zauvijek posjeduju. Međe te zemlje idu ovako: prva međa započinje u savskoj luci koja se naziva Kraljev Brod, uz glavni put, i po njemu ide do potoka koji se naziva Savica, a taj potok prelazi na mjestu gdje se nalazi most; zatim istim putem ide na sjever, prelazeći vodu koja se naziva Mlaka i dolazi do brežuljka, pokraj kojega je zemljani međaš koji dijeli zemlju kraljevskih žitelja od istočnih krajeva; zatim, prešavši Malu Mlaku, dolazi do glavnoga puta, što se pučki naziva Eteven, te idući njime, dolazi do potoka Cirkvenika, gdje se nalazi most, a odatle uzvodno po tom potoku poput međe uz Brdo Grič ide ravno na sjever, pružajući se prema izvoru koji se naziva Kubulkut, uz koji se nalazi zemljani međaš; od njega uzvodno potočićem Cirkvenikom na sjever dolazi do potočića koji se naziva Sopotnica, a zatim, prelazeći brežuljak, spušta se u jednu dolinu, po kojoj prelazi na potočić koji se naziva Lomski Potok; odatle se uspinje do međe sa zagrebačkim Kaptolom; druga je međa građana s Griča, a treća Dobčinih sinova iz plemena Aka; zatim ide do vrha istoga brda koje se naziva Medvednica, prema zapadu, i dolazi do međe Mikulinih sinova koja se naziva Plješivica, uz koju se nalazi zemljani međaš; zatim prelazi s vrha toga brda poput međe prema južnoj strani do kestenova stabla, uz koje se nalazi križ, a pokraj njega zemljani međaš; odatle silazi do vrele koje se naziva Čičerija, a to vrelo dijeli Andrijinu zemlju od ranije spomenute zemlje; i spuštajući se tako njime, malo skreće na zapad prema brdu; ondje se nalazi kestenovo stablo označeno križem, uz koje postoji zemljani međaš; zatim ide ravno prema vrhu istoga brda dijeleći zemlju zagrebačke Crkve; zatim ponešto kružno skreće na zapad i ondje prelazi potočić koji se naziva Neznik Potok, a odatle se uspinje iznad Andrijine zemlje dolinom do vrha nekoga brda; ondje se nalazi međaš; odatle, dijeleći zemlju Gremlu po starim međama, silazi do stabla što se naziva javor, a i ondje se nalazi međaš; zatim silazi na put koji izlazi iz sela Gremla, a potom po njemu ide na jug do polja i zemljanoga međaša, odakle skreće pomalo ulijevo putom i dolazi do močvare koja se naziva Mlaka, gdje se nalazi međaš; s lijeve strane uz istu Mlaku ide do orahova stabla, gdje se nalazi međaš; potom dolazi do bazge pod kojom se nalazi zemljani međaš; odatle kao međa ide i ulazi u rijeku Savu; odatle silazi na prvu među; i tako međe završavaju.

Da bi, dakle, rečene naše uredbe i slobode navedenih građana potrajale čvrste i nepovredive zauvijek, dali smo im ovu ispravu, providjevši je snagom naše zlatne bule.

Dano u Virovitici.

Po rukama magistra Benedikta, stolnobiogradskega prepošta, našega dvorskog kancelara, izabranoga kaločkog nadbiskupa.

Dok su crkvama Božjim upravljali biskupi: Bartolomej pečujski, Kleto jegarski, Stjepan zagrebački, Bartolomej (njitranski), Blaž čanadski, Benedikt varadinski izabran i predložen na potvrdu za đurskoga biskupa, i Stjepan vacki, izabran i predložen za ostrogonskoga nadbiskupa.

Dok su službe i županije držali: naš ljubljani rođak Ivan Anđeo, gospodar Srijema i bački župan; Ladislav, palatin; Matija, tavernik i šopronjski župan; Roland, stolnik i njitranski župan; Mauricije, peharnik; Stjepan, kraljevski konjušar; Arnold, šimeđski župan; i Pavao, stolnobiogradski župan.

Godine od utjelovljenja Gospodnjega tisuću dvjesto četrdeset i druge, šesnaestoga studenoga, osme godine našega kraljevstva.